

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 27.2.2019
COM(2019) 152 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

**Poročilo o napredku pri izvajanju PRIPOROČILA Sveta z dne 20. septembra 2016 o
vzpostavitvi nacionalnih odborov za produktivnost**

1. UVOD IN GLAVNE UGOTOVITVE

Politike za spodbujanje rasti produktivnosti in povečanje konkurenčnosti so prednostna naloga držav članic, pa tudi Unije in zlasti euroobmočja. Rast produktivnosti že več desetletij upada in je od gospodarske in finančne krize še dodatno trpela. Poleg tega je različen razvoj konkurenčnosti in produktivnosti v euroobmočju pred krizo prispeval h kopičenju makroekonomskih neravnotežij, katerih odprava se je izkazala za dolgotrajno in drago. Ker je nacionalna produktivnost glavno gonilo blaginje in rasti dohodka, ta razvoj močno vpliva na gospodarsko blaginjo in dohodkovno neenakost, pa tudi na nemoteno delovanje ekonomske in monetarne unije.

Kljub določenemu napredku je treba storiti še več za povečanje gospodarske odpornosti euroobmočja in pripravo Unije na soočanje z dolgoročnimi izzivi, kot so staranje prebivalstva, globalizacija in tehnološke spremembe. Ukrepi politike se morajo izvajati tako v državah članicah kot na ravni Unije kot celote. Spodbujanje produktivnosti je močno poudarjeno v letnem pregledu rasti in priporočilih za euroobmočje¹. V okviru evropskega semestra se je okrepila podpora izvajanju strukturnih reform. Unija si poleg tega prizadeva za spodbujanje naložb, izboljšanje regulativnega okolja in dokončanje enotnega trga, enotnega digitalnega trga, unije kapitalskih trgov, bančne unije in energetske unije. Napredek reform v državah članicah pa je bil neenakomeren in na splošno prepočasen.

Oblikovanje in izvajanje politik za povečanje produktivnosti sta zahtevna, za uspeh pa je potrebna močna nacionalna odgovornost. Takšne politike bi morale temeljiti na trdnih dokazih in celovito obravnavati kompleksne dejavnike produktivnosti, ki so do neke mere specifični v vsaki državi članici. Zato je v poročilu petih predsednikov o dokončanju evropske ekonomske in monetarne unije² vsaki državi članici euroobmočja priporočeno, naj ustanovi institucijo, ki bo zadolžena za spremljanje gospodarske konkurenčnosti in oblikovanje političnih priporočil na tem področju. Namen teh institucij je spodbujati in podpirati izvajanje strukturnih reform z zagotavljanjem trdne analitične podlage in zagotavljanjem informacij za javne razprave. Vlade držav članic lahko izkoristijo dokaze, ki so jih ustvarile te institucije, da pridobijo politično in javno podporo za potrebne reforme.

Svet je na podlagi predloga Komisije septembra 2016 sprejel priporočilo, v katerem je države članice euroobmočja pozval, naj do marca 2018 ustanovijo nacionalne odbore za produktivnost³. Priporočilo je naslovljeno na države članice euroobmočja, vendar spodbuja tudi države članice, ki niso del euroobmočja, naj opredelijo ali vzpostavijo podobne institucije. Odbori za produktivnost so bili predvideni kot objektivne, nepristranske in neodvisne institucije, kar zadeva analize in vsebine, ki bi lahko preiskovale izzive, povezane s produktivnostjo, in prispevale k oblikovanju politik na podlagi dokazov. Na podlagi skupnih

¹ Evropska komisija (2018) „Letni pregled rasti 2019: Za močnejšo Evropo kljub svetovni negotovosti“, COM(2018) 770.

² Evropska komisija (2015). Poročilo petih predsednikov: Dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije.

³ Priporočilo Sveta z dne 20. septembra 2016 o vzpostavitvi nacionalnih odborov za produktivnost (UL C 349, 24.9.2016, str. 1).

značilnosti in nalog takšnih odborov bi se lahko vsaka država članica odločila za natančno sestavo svojega odbora za produktivnost.

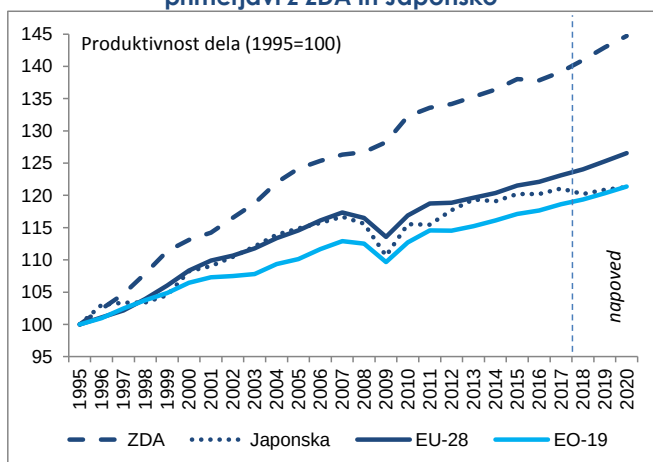
Komisija je v priporočilu Sveta tudi pozvana, naj do 20. marca 2019 pripravi poročilo o napredku pri njegovem izvajanju in primernosti. To poročilo je odgovor ta poziv. Temelji na odgovorih na anketo, ki so jo uslužbenci Komisije decembra 2018 poslali imenovanim odborom za produktivnost in članom Odbora za ekonomsko politiko. Poročilo vsebuje pregled razvoja produktivnosti in konkurenčnosti v Uniji in euroobmočju, opisuje stanje na področju vzpostavljanja odborov za produktivnost konec leta 2018 ter povzema sodelovanje med odbori za produktivnost in vlogo Komisije. Glavne ugotovitve tega poročila so:

- **V večini držav članic euroobmočja so nacionalni odbori za produktivnost že ustanovljeni in njihovo število se stalno povečuje.** Odbore za produktivnost je doslej ustanovilo 10 držav članic euroobmočja (Belgija, Ciper, Finska, Francija, Irska, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska in Slovenija). Preostale države članice euroobmočja so potrdile svoj namen, da ustanovijo odbore za produktivnost, nekatere med njimi pa so že v napredovani fazi postopka (Grčija, Malta in Slovaška). Poleg tega so podobne institucije opredelile ali ustanovile tri države članice, ki niso del euroobmočja (Danska, Madžarska in Romunija).
- **Države članice so izbrale različne sestave, ki v veliki meri odražajo razmere v posamezni državi.** Videti je, da so imenovani odbori za produktivnost na splošno oblikovani v skladu z zahtevami iz priporočila Sveta. Vendar v več primerih nekatere zahteve niso izrecno vključene v nacionalno zakonodajo, na primer zahteve v zvezi z določbami za zagotovitev funkcionalne neodvisnosti in ustreznega dostopa do informacij. Nekateri odbori za produktivnost imajo tudi časovno omejen mandat. Čas bo pokazal, ali bodo ti dejavniki vplivali na uspešnost zadevnih odborov za produktivnost, saj je večina teh dejavnikov razmeroma nova in se bo njihov učinek pokazal sčasoma.
- **Spodbudno je opaziti, da nekateri odbori za produktivnost dejavno prispevajo k nacionalnim razpravam o izzivih, povezanih s produktivnostjo.** Običajno so na tem področju najuspešnejši odbori za produktivnost, ki se opirajo na obstoječe institucije. Več odborov je že objavilo letna poročila in dejavno sodeluje v razpravi o produktivnosti, vključno z organizacijo dogodkov, konferenc in delavnic ter objavljanjem poročil.
- **Evropska komisija je vzpostavila mrežo za odbore za produktivnost, da bi olajšala izmenjavo stališč, praks in izkušenj ter jim pomagala bolje upoštevati širšo razsežnost euroobmočja in Unije.** Komisija meni, da so odbori za produktivnost pomembni sogovorniki in akterji za vzpostavljanje nacionalnega občutka odgovornosti za reforme. Komisija bo redno izmenjevala stališča z vsemi sodelujočimi odbori za produktivnost, tudi med obiski za ugotavljanje dejstev v državah članicah v okviru evropskega semestra.

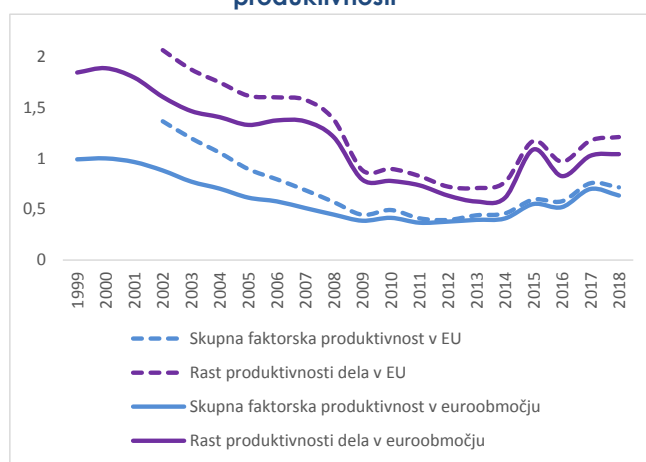
2. PRODUKTIVNOST IN KONKURENČNOST V UNIJI IN EUROOBMOČJU

Rast produktivnosti dela v Uniji in drugih naprednih gospodarstvih je upadala že nekaj časa pred krizo. Čeprav je to vplivalo na najbolj razvita gospodarstva, se je vrzel v produktivnosti med Unijo in ZDA v zadnjih dveh desetletjih povečala (graf 1). Rast tako produktivnosti dela kot skupne faktorske produktivnosti v Uniji in euroobmočju je kljub nedavnemu povečanju še vedno pod ravno pred krizo (graf 2). Poleg tega nedavno izboljšanje zakriva velike razlike med državami članicami⁴. Razlike v rasti produktivnosti dela v Evropi so povezane z dejavniki, kot je proces zmanjševanja razvojnega zaostanka v nekaterih državah članicah; države z nižjo začetno produktivnostjo dela so od leta 1995 v povprečju izkazale večjo rast produktivnosti (graf 3).

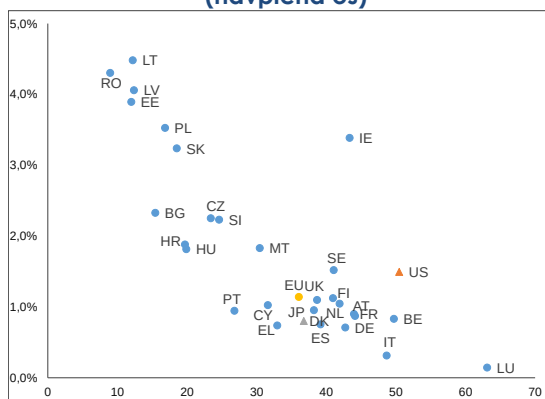
Graf 1: Produktivnost dela v euroobmočju in EU-28 v primerjavi z ZDA in Japonsko

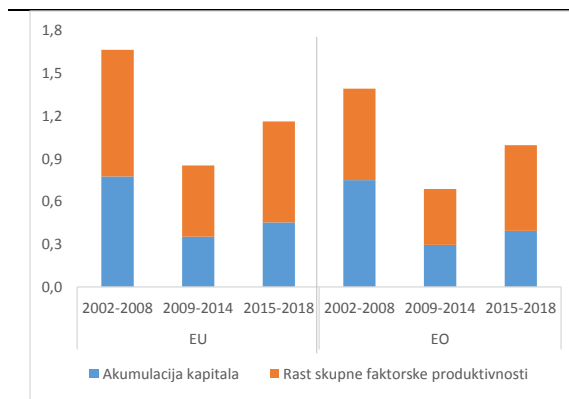
Graf 2: Produktivnost dela in rast skupne faktorske produktivnosti

Graf 3: Produktivnost dela v letu 1995 (vodoravna os) in povprečna rast produktivnosti v obdobju 1995–2017 (navpična os)

Graf 4: Prispevki k rasti produktivnosti dela

Vir: AMECO. Opomba: V grafu 3 se produktivnost dela v letu 1995 meri v standardu kupne moči.

Rast produktivnosti dela temelji na produktivnih naložbah in tehnološkem napredku, vendar sta oba dejavnika še vedno sorazmerno šibka (graf 4). Tehnološki napredek v Uniji, merjen z rastjo skupne faktorske produktivnosti, se je v obdobju krize upočasnil in se še ni v celoti vrnil na raven iz obdobja pred krizo. Tudi naložbe so se v času svetovne gospodarske in finančne krize zmanjšale in še niso popolnoma okrevale. Odločni ukrepi

⁴ Leta 2018 se je na primer rast produktivnosti gibala med –0,4 % v Luksemburgu in 4,3 % na Poljskem.

politike na ravni Unije (npr. v okviru naložbenega načrta za Evropo) in na nacionalni ravni so pripomogli k znatnemu povečanju naložb, ki pa so še vedno pod ravno pred krizo.

Rast produktivnosti se je upočasnila, razlika med vodilnimi in manj uspešnimi podjetji pri izkoriščanju tehnološkega napredka pa se je povečala⁵. To kaže večja vrzel med ravno produktivnosti v najuspešnejših podjetjih na trgu in najmanj produktivnimi podjetji, saj je tehnološki napredek najbolj koristil najuspešnejšim podjetjem, ki so povečala svoj prevladujoč položaj na trgu. Nasprotno pa najmanj produktivna podjetja niso mogla hitro izkoristiti novih tehnologij in zaostajajo. Ta pojav ima tudi socialne posledice, saj lahko večja razpršenost produktivnosti med podjetji pomeni večjo razpršenost plač v gospodarstvu in s tem povečanje dohodkovne neenakosti.

Makroekonomski, institucionalni in regulativni pogoji vplivajo na rast produktivnosti in konkurenčnost. Ti pogoji vključujejo: (i) trajno inovativnost in izboljšanje stopenj izobrazbe; (ii) dobro delujoč trg dela in proizvodni trg; (iii) dostop do finančnih sredstev in učinkovite insolvenčne okvire ter (iv) spodbudno poslovno okolje. V številnih državah članicah je imelo pomembno vlogo pri bledi rasti produktivnosti več dejavnikov, kot so počasnejše uvajanje novih tehnologij, regulacija proizvodnih trgov, ki omejuje konkurenco, in slabo delovanje trgov dela^{6, 7}.

Za spodbujanje rasti produktivnosti so potrebne usmerjene politike, ki temeljijo na dokazih. Za reševanje izzivov, povezanih z rastjo produktivnosti, obstajajo možnosti za ukrepanje politike tako na nacionalni ravni kot na ravni Unije. Nacionalne reforme bi morale težiti k rasti produktivnosti in vključevati ciljno usmerjene ukrepe za spodbujanje naložb, razvoja znanj in spretnosti ter močnejših in boljših povezav med izobraževalnimi sistemi in podjetji. Poleg tega bi morale države članice sprejeti kolektivno in individualno odgovornost na enotnem trgu za sprostitev njegovega polnega potenciala. Razprava o politikah, povezanih s produktivnostjo, in strukturnih reformah mora temeljiti na dobri obveščenosti, da se lahko pravilno opredelijo izzivi in morebitni učinki politik. Odbori za produktivnost lahko torej prispevajo k razpravi na podlagi dokazov in delijo dobre prakse na področju svojega analitičnega in neodvisnega dela.

Politike za povečanje produktivnosti so obravnavane v okviru evropskega semestra. Izzivi za rast produktivnosti so do neke mere specifični za posamezne države in jih ni mogoče vseh obravnavati z enakimi politikami. Leta 2018 je večina držav članic prejela priporočilo za ukrepe politike na področju, ki je povezano s produktivnostjo. Podobno so bile v priporočilu za euroobmočje za leto 2018 tudi države članice euroobmočja pozvane, naj dajo prednost reformam, ki povečujejo produktivnost in potencial rasti.

⁵ OECD (2017), „The Great divergence(s)“, OECD Science, Technology and Innovation Policy Papers, št. 39.

⁶ Anzolinikui, Comin, Gertler in Martinez (2015), „Endogenous Technology Adoption and R&D as Sources of Business Cycle Persistence“, NBER Working Paper št. 22005.

⁷ Cette, Fernald, Mojona (2016), „The pre-Great Recession slowdown in productivity“, Federal Reserve Bank of San Francisco, Working Paper 2016-08.

3. STANJE GLEDE USTANAVLJANJA NACIONALNIH ODBOROV ZA PRODUKTIVNOST OB KONCU LETA 2018

Nacionalne odbore za produktivnost je ustanovilo 10 držav članic euroobmočja in 3 države članice, ki niso v euroobmočju.⁸ V euroobmočju so to Belgija, Ciper, Finska, Francija, Irska, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska in Slovenija, zunaj euroobmočja pa Danska, Madžarska in Romunija. Ustanovitev odborov za produktivnost je napovedalo devet preostalih držav članic euroobmočja (Avstrija, Nemčija, Grčija, Estonija, Španija, Italija, Latvija, Malta in Slovaška), v Grčiji, na Malti in Slovaškem pa je ta proces v napredovani fazi⁹.

Razen Hrvaške se je pet drugih držav članic zunaj euroobmočja (Bolgarija, Češka, Poljska, Švedska in Združeno kraljestvo) **odločilo, da ne bodo ustanovile odbora za produktivnost**. V večini primerov svojo odločitev utemeljujejo na podlagi dejstva, da že imajo institucije, ki opravljajo nekatere ali vse naloge, navedene v priporočilu Sveta.

Številni obstoječi odbori za produktivnost so bili imenovani šele pred kratkim, zato je še prezgodaj za celovito oceno njihovega učinka. Glede na to so v tem oddelku ocenjene glavne značilnosti odborov za produktivnost, zlasti v zvezi z zahtevami iz priporočila Sveta (tj. naloge, ki so jim dodeljene; visoka stopnja funkcionalne neodvisnosti in zmožnost priprave visokokakovostnih in objektivnih analiz).

3.1. Institucionalna ureditev vzpostavljenih nacionalnih odborov za produktivnost

Večina odborov za produktivnost ima na nek način koristi od obstoječih institucij. Sedem držav članic (Danska, Irska, Litva, Nizozemska, Portugalska, Romunija in Slovenija) je kot odbore za produktivnost imenovalo že obstoječe institucije ter razširilo njihove mandate na izvajanje predvidenih nalog. Preostalih šest držav članic je ustanovilo nove organe (Belgija, Ciper, Finska, Francija, Madžarska, Luksemburg), ki se običajno opirajo na podporo obstoječe strukture, npr. ministrskega oddelka ali raziskovalnega inštituta (za več podrobnosti glej preglednico 1).

⁸ Zdi se, da je pravna ustanovitev odborov za produktivnost v navedenih državah članicah zaključena, čeprav so v nekaterih primerih potrebni dodatni ukrepi. Na Finskem in v Luksemburgu je na primer treba sprejeti poslovnika odborov za produktivnost. Drugi manjkajoči koraki vključujejo uradno imenovanje članov odborov za produktivnost v Belgiji in Luksemburgu.

⁹ Ministrski sklep o imenovanju KEPE kot nacionalnega odbora za produktivnost naj bi bil objavljen v uradnem listu v prvi polovici leta 2019. Slovaška je za sekretariat odbora za produktivnost imenovala Inštitut za strategijo in analizo. Malta je Svet za ekonomski in socialni razvoj pozvala, naj izvaja naloge odbora za produktivnost. Vendar v nobenem od obeh primerov še niso bile sprejete pravne določbe, potrebne za oblikovanje odborov za produktivnost.

Preglednica 1: obstoječi odbori za produktivnost in datum ustanovitve

	Ime odbora za produktivnost	Datum ustanovitve	Značilnosti
BE	Nacionalni svet za produktivnost (<i>Nationale Raad voor de Productiviteit/ Conseil National de la Productivité</i>)	november 2018	nova institucija
CY	Ciprski svet za gospodarstvo in konkurenčnost	Junij 2018	nova institucija
DK	Danski ekonomski sveti	februar 2017	Na podlagi obstoječe institucije
FI	Finski odbor za produktivnost (<i>Tuottavuuslautakunta</i>)	Oktober 2018	nova institucija
FR	Nacionalni svet za produktivnost (<i>Conseil National de la Productivité</i>)	junij 2018	nova institucija
HU	Nacionalni svet za konkurenčnost	oktober 2016	nova institucija
IE	Nacionalni svet za konkurenčnost	marec 2018	na podlagi obstoječe institucije
LT	Ministrstvo za gospodarstvo in inovacije	4. četrletje 2017	na podlagi obstoječe institucije
LU	Nacionalni svet za produktivnost (<i>Conseil National de la Productivité</i>)	september 2018	nova institucija
NL	CPB Nizozemski urad za analizo ekonomske politike (<i>Centraal Planbureau</i>)	april 2017	na podlagi obstoječe institucije
PT	Svet za produktivnost (<i>Conselho para a Produtividade</i>)	marec 2018	na podlagi obstoječe institucije
RO	Svet za ekonomsko načrtovanje (CEP), v okviru Nacionalne komisije za strategijo in napovedi	avgust 2018	na podlagi obstoječe institucije
SI	Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) (<i>Urad RS za makroekonomske analize in razvoj</i>)	april 2018	na podlagi obstoječe institucije

Vir: Na podlagi odgovorov na anketo, ki so jo uslužbenci Komisije decembra 2018 poslali imenovanim odborom in članom Odbora za ekonomsko politiko.

Vsi odbori za produktivnost imajo mandate za nedoločen čas, razen odborov na Portugalskem in Cipru. Odbora za produktivnost na Portugalskem in Cipru sta bila imenovana za dve oziroma tri leta, in če njun mandat ne bo podaljšan, bosta ukinjena. V skladu s priporočilom Sveta bi morali odbori za produktivnost svoje dejavnost opravljati trajno.

Kar se tiče organizacijske strukture, obstajata v bistvu dva modela, ki so jih sprejele države članice:

- V prvem odbor sestavlja več članov iz akademskih krogov, poslovnih združenj, sindikatov, vladnih služb in/ali drugih organov javnega sektorja, vodi pa ga predsedujoči ali predsednik (Belgija, Ciper, Danska, Finska, Francija, Madžarska¹⁰, Irska, Luksemburg in Romunija). Število članov sega od štiri (na Finskem in Danskem) do šestnajst (Irska) in poleg tega so neplačani zaposleni (z izjemo Danske), čeprav lahko prejmejo nadomestilo za udeležbo na sejah. Odbor ima tehnično in/ali administrativno podporo vladne službe (Finska, Irska, Madžarska in Ciper), javne

¹⁰ V primeru Madžarske odboru za produktivnost predseduje minister za finance.

institucije, ki ni vladna služba (Luksemburg, Francija in Romunija), ali skupine strokovnjakov, imenovanih za to nalogo (Belgija in Danska).

- V drugem modelu je vloga odbora za produktivnost zaupana organu, kot je raziskovalni inštitut (Nizozemska in Slovenija) ali ministrska služba (Portugalska), ki jo vodi plačan direktor ali predsedujoči, ki dela s polnim delovnim časom in ima lastne zaposlene.¹¹

3.2. Funkcionalna neodvisnost

Funkcionalna neodvisnost je bistvena za to, da lahko odbori za produktivnost pridobijo verodostojnost in prispevajo k razpravi na nacionalni ravni. Neodvisne visokokakovostne ekonomske analize izzivov politike lahko povečajo preglednost in okrepijo politični dialog v državah članicah. Priporočilo Sveta zato navaja, da je za odbore za produktivnost ključnega pomena, da imajo funkcionalno neodvisnost od katerega koli javnega organa, pristojnega za oblikovanje in izvajanje politik na področju produktivnosti in konkurenčnosti v državi članici. Ta vidik je pomemben, ker se odbori za produktivnost običajno zanašajo na vladne strukture in vire ter se soočajo z izzivom, da se uveljavijo kot nepristranske institucije.

V nekaterih primerih je funkcionalna neodvisnost pravno zagotovljena. Uredbe, ki vzpostavljajo odbore za produktivnost, izrecno določajo funkcionalno neodvisnost odborov v Belgiji, na Finskem, v Luksemburgu, na Nizozemskem in v Sloveniji.

Vsi odbori za produktivnost so poročali, da samostojno odločajo o svojem delovnem programu. Poleg tega se zdi, da njihove raziskave pred objavo ne zahtevajo odobritve na politični ravni (ali kakšne druge oblike postopka zunanje odobritve). Vendar je verjetno, da bo odobritev letnega poročila odborov za produktivnost, ki so del ministrske strukture, brez določb, ki bi podpirale njihovo funkcionalno samostojnost (Portugalska in Litva), sledila standardnim postopkom ministrstva za odobritev. V vseh primerih bodo dejanski rezultati odborov za produktivnost pri zagotavljanju neodvisnih in ustreznih analiz ter preglednem in uravnoteženem sporočanju rezultatov pokazali, ali je izpolnjena zahteva iz priporočila Sveta glede visoke stopnje funkcionalne neodvisnosti.

Odbori za produktivnost bi morali imeti tudi dostop do informacij, ki jih potrebujejo za izvajanje svojega mandata. Dostop odbora do informacij s pravnimi določbami zagotavljajo tri države članice (Belgija, Luksemburg in Romunija). Nekateri drugi odbori za produktivnost nameravajo podpisati memorandum s statističnim uradom države članice, v kateri imajo sedež, da zagotovijo dostop do informacij (Finska). Čeprav v večini primerov ni takih pravnih določb, odbori menijo, da imajo zadosten dostop do podatkov in informacij.

Stopnjo funkcionalne neodvisnosti lahko okrepijo tudi ustrezna merila za upravičenost, ki jih morajo izpolnjevati člani/uprava odbora. To naj bi pripomoglo pri zagotavljanju kakovosti in neodvisnosti izdelkov odbora za produktivnost. Merila so lahko sestavljena iz akademskih kvalifikacij (Nizozemska in Slovenija), strokovnega znanja na tem področju (Belgija, Danska, Finska, Francija, Madžarska, Nizozemska in Romunija), meril za

¹¹ Litovski odbor za produktivnost nekoliko izstopa, saj ga sestavljata dva stalna analitika v okviru službe za ekonomsko politiko litovskega ministrstva za gospodarstvo in inovacije.

preprečevanje navzkrižij interesov (Belgija in Danska) ter zagotavljanja uravnotežene zastopanosti zainteresiranih strani (Irska).

3.3. Naloge

Naloge imenovanih odborov za produktivnost so na splošno v skladu s priporočilom Sveta. Odbori za produktivnost so pooblaščen za opravljanje dveh glavnih nalog: (i) diagnoze in analize gibanja produktivnosti in konkurenčnosti v posameznih državah članicah ter (ii) neodvisne analize izzivov politike na področju produktivnosti in konkurenčnosti. V skladu s točko šest priporočila Sveta je med nalogami vseh odborov za produktivnost, razen madžarskega, tudi objava letnega poročila. Po objavi letnih poročil, ki so glavno sredstvo odborov za produktivnost za spodbujanje razprave o produktivnosti, jih večina načrtuje organizacijo dejavnosti ozaveščanja, kot so dogodki ali delavnice.

Nekateri mandati nacionalnih odborov za produktivnost imajo posebne značilnosti. Na primer, mandat belgijskega sveta za produktivnost vključuje študijo o vplivu in izvajanju priporočil evropskih institucij na področjih produktivnosti in konkurenčnosti. Odbora za produktivnost v Franciji in Litvi načrtujeta vključitev priporočil v letna poročila, medtem ko lahko irski odbor objavlja poročila, ki niso letno poročilo, s priporočili o ukrepih, ki so potrebni za izboljšanje konkurenčnosti. Cypski odbor za produktivnost je zadolžen za vodenje dialoga z zainteresiranimi stranmi o ključnih vprašanjih konkurenčnosti in produktivnosti.

3.4. Zmožnost izvajanja kakovostnih in uravnoteženih analiz

Ključni vidik dela odborov za produktivnost je izvajanje ekonomskih in statističnih analiz za zagotavljanje podatkov za javne razprave o politikah za povečevanje produktivnosti. Glede na odgovore na anketo Komisije imajo odbori za produktivnost zmožnost, da raziskave izvajajo sami ali prek svojih podpornih institucij.

Odbori, ki se zanašajo na obstoječe institucije, lahko na splošno gradijo na preteklih izkušnjah z izvajanjem visokokakovostnih analiz in so že preučevali vprašanja, povezana s produktivnostjo, v svoji funkciji odborov za produktivnost (Danska, Irska, Nizozemska, Portugalska in Slovenija). Odbora na Irskem in Danskem sta že objavila letna poročila, medtem ko je več drugih v pripravi. Kot primer druge ustrezne analize je irski odbor leta 2018 objavil pregled kazalnikov konkurenčnosti, s katerim je uspešnost irske konkurenčnosti primerjal s konkurenčnostjo vrste izbranih držav. Odbor za produktivnost na Nizozemskem je pripravil tudi študije, v katerih so bila proučena vprašanja, kot so razlike v produktivnosti med podjetji in donosi na visokošolsko izobraževanje. Člani nekaterih odborov za produktivnost so zelo priznani akademiki, kar bi moralo zagotoviti kakovost in ustreznost njihove analize ter povečati verodostojnost njihovih rezultatov. Poleg tega ima večina odborov za produktivnost tudi možnost, da naroči študije pri tretjih straneh.

Za zagotovitev uravnoteženega zastopanja različnih stališč se lahko odbori za produktivnost posvetujejo z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vendar morajo ostati nepristranski. Odbori za produktivnost v skladu s priporočilom Sveta zlasti ne bi smeli izražati samo ali predvsem mnenj in interesov določene skupine zainteresiranih strani. V

primeru Irske in Madžarske so sindikati in poslovna združenja neposredno zastopani v odborih za produktivnost. Vsi drugi odbori so poročali, da se formalno (Belgija, Ciper, Francija, Litva, Luksemburg in Romunija) ali neformalno (Danska, Finska, Nizozemska, Portugalska in Slovenija) posvetujejo z zainteresiranimi stranmi.

4. SODELOVANJE MED NACIONALNIMI ODBORI ZA PRODUKTIVNOST IN VLOGA KOMISIJE

Glede na čezmejno naravo izzivov glede produktivnosti je upravičeno sodelovanje med odbori za produktivnost, zlasti v euroobmočju. V tem duhu poročilo petih predsednikov poziva k sistemu odborov za produktivnost v euroobmočju, ki bi združeval nacionalne organe in Komisijo.

Ustanovljeni odbori za produktivnost so začeli izmenjevati mnenja o vprašanih in praksah v zvezi s produktivnostjo. Komisija je od leta 2017 organizirala več dogodkov (delavnic in konferenc) z namenom oblikovanja mreže odborov za produktivnost. Namen mreže, pri katere delovanju pomaga Komisija, je podpreti sodelovanje med nacionalnimi odbori za produktivnost, in sicer tako, da jim pomaga izmenjevati mnenja in dobre prakse ter spodbujati razprave o produktivnosti in konkurenčnosti v državah članicah, pri čemer je treba upoštevati tudi širše razsežnosti euroobmočja in Unije. Predvidena so redna srečanja dvakrat na leto skupaj z nadaljnjo izmenjavo mnenj, ki jo omogoča posebna aplikacija za virtualno mreženje. Komisija bo zagotovila dobro sodelovanje in dopolnjevanje z globalnim forumom Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj o produktivnosti.

Neodvisno strokovno znanje odborov za produktivnost se lahko uporablja v okviru evropskega semestra in postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji. V okviru evropskega semestra so se veliko uporabljale študije in analize, ki so jih pripravile obstoječe in dobro priznane institucije, imenovane za odbore za produktivnost. Kot je navedeno v priporočilu Sveta, bo Komisija redno izmenjevala mnenja z vsemi sodelujočimi odbori za produktivnost, tudi med misijami za ugotavljanje dejstev.

5. ZAKLJUČKI

To poročilo je začetna ocena formalnih elementov, značilnih za imenovane odbore za produktivnost. Komisija je to poročilo pripravila na zahtevo iz priporočila Sveta, naj pripravi poročilo o napredku pri njegovem izvajanju in primernosti. Na podlagi informacij, ki so jih predložile države članice, se zdi, da trenutno ni potrebe po reviziji priporočila Sveta.

Spodbudno je, da je večina držav članic euroobmočja ustanovila nacionalne odbore za produktivnost, preostale pa nameravajo to storiti v bližnji prihodnosti. Odbori za produktivnost imajo velik potencial za strokovno podkrepitev razprav o politikah za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti ter za olajšanje njihovega izvajanja z večjim notranjo odgovornostjo za programe reform. Delo, ki ga opravljajo odbori za produktivnost, lahko konkretno podpira reforme, ki so potrebne za izboljšanje konvergence in odpornosti v euroobmočju, s čimer dopolnjuje strukturo upravljanja euroobmočja.

Tiste države članice, ki še niso imenovalle svojih nacionalnih odborov za produktivnost, bi morale čim prej zaključiti postopek imenovanja. Koristnost takih institucij se je pokazala v številnih državah v Evropi in po svetu. Imenovani odbori za produktivnost v nekaterih državah članicah so subjekti z uveljavljenim ugledom in dokazanim vplivom v nacionalni razpravi o produktivnosti. V drugih državah članicah upravni odbori še niso razvili svojega profila. Glede na izzive produktivnosti v Evropi naj bi odbori za produktivnost na nacionalni ravni ter na ravni euroobmočja in Unije prispevali k ustvarjanju občutka odgovornosti za ukrepe politike, ki podpirajo produktivnost. Takšen občutek odgovornosti je pomemben tudi glede na program za podporo reformam, ki ga je predlagala Komisija¹² v okviru večletnega finančnega okvira.

Še vedno je presojanje za celovito oceno učinkovitosti nacionalnih odborov za produktivnost. V številnih primerih so bile institucije uradno imenovane šele pred kratkim, njihov popolni učinek pa se bo pokazal šele v prihodnosti. Zato bo naslednja ocena izvedena v prvem letu potem, ko bo svoje funkcije prevzela naslednja Komisija, v njej pa se bo poročalo o glavnih ugotovljenih spremembah in nadalje ocenile značilnosti in dela odborov.

¹² Glej Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za podporo reformam, COM(2018) 391 final.